

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Politica

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

mel artem laboriosumque proficiendi conatum ostendit. Lib. 51. cap. 18.

Philostratus, lib. 1. Iconum de Phaetonte, de Cygnis ait, *levis atque incongruo iocine ad cantum saevio venio vivuntur.* Et Gregorius Nazianzenus in epistola ad Celsulum, loquacitatem improbandam, & contra somnolentiam taciturnitatem, haec habet: *Sed nos, quorum gratia quisquam vel in silitudinem concesserit, ut musicam audiat, si quando Zephyro spiranti alius nostrum permiserimus, iucundum quid & concinnum modulamur.* Praefert autem eo loco Cygnorum suavitatem, quavis rarum, cantum hirundinum intemptivae garrulitati, ac introducitur Cygneo modo hirundinibus respondentes. Hieroglyphicon illud viris literatis & doctis convenit, praesertim poetis, quibus ad sua studia profectenda & excolenda, doctrinaeque monumento praecleara elaboranda, opus est Mecenatum fauore & auxilio, quibus ad omnia reddantur altiores, iuxta dictum illud,

Sint Mecenates, non decurrunt, Flacco, Marone.

Et Seneca in Hippolyto:

*Ingenia melius recta se in laudes ferunt,
Sivobilem animum vegeta liberat alit.*

Et neotericus quidam scripsit:

*Dulcisonum mollis Zephyrus demulcet olorem,
Et vatum stimulat pectora diues honos.*

EMBLEMA.

Insignia Poetarum.

Emblema CXXXIII. Andr. Alciati.

*Gentiles clypeos sunt qui in Divis alite gestant,
Sunt quibus aut serpens, aut leo, signa ferunt:
Dira sed haec Satum fugiant animalia cervas,
Doli, aequae sustineat stemmata pulcher Olor.
Hic Phaebo sacer, & nostra regionis alumnus;
Rex olim, veteres servat adhuc titulos.*

Emblema CCLV. eiusdem.

*Haudquaquam arefens hederæ est arbuscula, Cisso
Quæ puero Bacchum dona dedisse ferunt,
Err abunda, prociac, avratissimula corymbis,
Exterius viridis, cetera pallor habet.
Hinc apertis vates cingunt sua tempora fertis,
Palle cum studiis: laus disturna vires.*

Politica.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Politica, Graeca dictio est nam πολιτικός, civilis scientia, Cicero in Rhet. civilitas Quintil. Civilis facultas, Arist. in Polit. πολιτικός, civilis, popularis, municipis, πολιτικός, civilis, utriusque repub. gerendae peritus, civilibus negotiis implicitus, publicarum privatarumque rerum administrationi accommodatus.

Politica societas originem trahit à Deo & natura hominis: quia ad societatem homo naturæ lege atque instinctu fertur, tanquam à causa impellente interna, ad quam deinde accessit movens externa nempe vitæ commoditas, propter quam homines in societatem conenerunt.

Humana societas certis gradibus ac progressionibus minorum societatum ad maiores pervenit: ita quidem, ut cum primo omnium sola foret societas inter maritum & uxorem, postea etiam tota domestica societas coalescit, & ex domesticis societatibus integrae familiae gentilitiae, quibus & extraneae addite sunt, sic, ut distinctis locis habitantes primum vicos, deinde pagos, post oppida & vires, denique provincias & regna constituerunt.

Status politici, siue Reipub. septem formas docti tradunt. Harum tres vocantur simplices, nempe Monarchia, Aristocratia & Democratia. Reliqua quatuor mixtae, nempe ex tribus temperatae dicuntur. Prima ex omnibus tribus simplicibus, secunda, ex Monarchia Aristocratia, tertia ex Monarchia Democratia, quarta denique ex Democratia & Aristocratia composita censetur.

Primus & perfectus status is est, in quo vnus regit, ceteri parent. Is dicitur Monarchia, quoniam in vnitate consistit, & multitudinem subditorum reducit ad naturalem vnitatem. Status est politici maximè ordinatus, facillimque finem reipublicae propositum assequitur: quia facillior ibi est gubernatio, siue spectes intentionem consiliorum, siue eorundem executionem, atque adeo si attendas legum promulgationem, vel obseruationem.

Est item Monarchia reipublicae status omnium firmissimus & maxime

SSSS & ma

...nili colore & odore: Sic philosophiae studiosus & ex poetis quod ad bene viuendum conducit, cum alij tantum vo-

...cantur. in Moral. *Quaedam medici cantharidis, quae lethale venenum est, ad remedium vtuntur: Ita licet ex eadem cantharide, quae ad remedium vtuntur, Nam semper aliquid est, quod mediaris illius veneno. In Moralibus, quod significant se damnae, quod narrant. In Moralibus, quod significant se damnae, quod narrant. In Moralibus, quod significant se damnae, quod narrant.*

...Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-

...Lib. de Benefic. 1. c. 3. *Qui biberint ex Clitorio lacu, iis vini tedium ob-*

...caus. *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...caus. *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...caus. *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

HEROGLYPHICA.

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

...de populo *Quaedammodum nomenclatori memoriae loco audacia vtuntur, quae nomen non potest reddere, imponit. Ita poetae vtuntur ad rem pertinere, verum dicere, sed aut necessitate, co-*

& maxime diuturnus : quia nempe maxime vnus & ordinatus est, quod autem maxime vnum est, difficulter diuiditur : quia vnum maxime repugnat diuisioni, siue multitudini, quæ diuisionis est mater. At si consideretur non quidem id quod sua natura præstantius est, sed quod humanæ vitæ, nec non imbecillitatum humanarum respectu vtilius est siue optabilius ; non semper aliis reipub. formis Monarchia præferri debet : quia imbecillitas humana non semper concedit, vt vnus aliquis reperatur, qui cæteris omnibus quoreregetur debet, virtute sit præstantior. Et si datur, non datur qui semper viuat.

Pro diuinitate obiectorum, monarchia est vel angustior, vel latior, neque enim tantum in prouinciis & regnis est monarchia, sed etiam in vrbibus esse potest, prout olim vrbes omnes sub Monarchia fuerunt. De persona & moribus Monarchæ, hic nobis indicimus silentium, vt & de successione electione & inauguratione eiusdem : nec non de regni legibus politicis, & monarchiæ administrationis variis : de speciali curâ Principis circa subditos in genere & in specie : de iudiciis, præmiis, priuilegiis, immunitatibus de re ditibus : de aula monarchæ : de subditis, item de causis primis mutationum in Reipub. de bellis, de religione, &c. quæ omnia prolixam considerationem desiderant.

Status politicus imperfectior est, in quo plures simul imperant : qui status polyarchicus dicitur. Polyarchia autem carens est laudabilis, quatenus habet in se similitudinem & representationem monarchiæ, atque adeo quatenus illi plures qui imperant reducuntur ad iustam vnitatem, & sunt inter se vnanimis atque concordēs. Est autem status polyarchicus simplex vel Aristocraticus, vel democraticus.

Aristocratia, siue status Optimatus est, quando coniunctim & indiuidue aliquot excellentioribus datur imperium & ius maiestatis in reliquos singulos & vniuersos. In hoc statu virtus imperantium maxime spectanda est, quæ nisi constanter seruetur, statim labefcit Reipublicæ forma, & in Oligarchiam vel monarchiam mutatur.

Democratia est status reipub. quando populi siue ciuium, vel vniuersorum, vel magnæ partis nomine quidam alternatim cæteris omnibus singulis & vniuersis imperant, & secundum vilitata suffragii iura maiestatis summamque potestatem obtinent. Is status maxime omnium mutationibus cit obnoxius. Nam si magistratus affectat Ochlocratiam vel monarchiam, tum necesse est mutare Democraticam formam : quia ratione hac populi robor per fraudes occultas minuitur. Quando etiam diuites & potentiores aliquod in populo rapiunt ad se imperium, exclusis pauperioribus, tunc Democratia in Timocraticam conuertitur.

Vniuerso populo iuste per electos suos gubernanti opponitur Ochlocratia, quæ in Anarchiam seu status euerionem desinit : de qua Xenophon & Plato lib. de Atheniensium democratia conqueruntur : & ipsa in populo Romano per seditiosos Tribunos plebis agitata monstrauit sepiissime. Mixtas Reipub. formas intactas relinquimus.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Vbi nullus gubernator, corrumpitur populus. *Prov. 11. 14.*
In multitudine populi dignitas regis & in plebis paucitate principis ignominia. *Prov. 14. 28.*
Leuugiens & versus esturians, princeps impius super populum pauperem. *Ibid. 28. 15.*
Cum impii sumplerint principatum, gemet populus : & in multitudine iustorum vulgus lætabitur. *Ibid. 29. 2.*
Quando propheta defecerit dissipabitur populus : qui vero custodit legem beatus est. *Eiusd. cap. 29. v. 18.*
Prouideat Dominus Deus Spirituum omnis carnis hominum qui præsit huic multitudini, qui possit egredi, & ingredi ante eos & educere, & introducere : ne sit populus Domini sicut oues sine pastore. *Num. 27. 16.*
Quando Altissimus diuidebat gentes, & separabat filios Adami constituit terminos populorum. *Deut. 32. 8.*
Excelsus dominatur super regnum hominum, & cuiuscunq; vult dat illud. *Dan. 4. 17.* vide Dan. 7. de politiarum periodis.
Regis gentium dominantur eis, & qui potestatem habent super eos benefici vocantur. *Luc. 22. 25.*
Omnis anima potestatibus sublimioribus subiecta sit. Non est enim potestas, nisi à Deo : &c. *Rom. 13. 1. 2.* & c. vide *1. Tim. 2. 1. Tit. 3. 1. 1. Petr. 2. 13. 14.*

PATRYM SENTENTIAE.

Rex vique erat David, nullis ipse legibus tenebatur, quia liberi sunt reges à vinculis, neque vllis ad poenam vocantur legibus, tunc imperii potestate. Sed quamuis tutus imperio, deuotione tamen & fide erat Deo subditus, & legi eius subiectum se esse agno-

scens, peccatum negare non poterat. *Ambr. in eph. cap. 10.*

Iustum est, principem legibus obtemperare suis. Tunc autem iura ab omnibus custodienda existimet, quando & imperium reuerentiam. *Isidor. l. 3. de summo bono. cap. 52.*

Quantum potestate cæteris antecellit, tantum etiam debet emicare, & ante alios enitere debet. Sic enim tibi potestatem eam abs te postulari honestorum operationem, quæ imperii ac potestatis, proportione sanctarum virtutum, ut ait. *Agapetus Diaconus ad Iustinian.*

Christi milites non per la traclant ferrea, sed dolor, & lacrymae sunt arma & munimenta ipsorum. *Agapetus.*

Sacerdotis est populorum monere, non mouere arma, quod diu mentis, non martis tenet. *Chrysost.*

Fortitudo, quæ bello tuetur à barbaris potestatem, potestatem dicit infirmos, vel à latronibus socios, plena iustitia est. *lib. 1. Offic. cap. 25.*

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Quum ciuitatis administrande ratio sit id, quod humani ciuitatibus auctoritatem obtinet, necesse est aut vniuersam aut multos dominatum & hanc auctoritatem obtinet. *lib. 3. Politic.*

Horum generum similitudo & exempla peti possunt à eo quod patrum cum filiis societas præ se regnum esse vniuersi atque vxoris communitio optimatum potestatem reipub. vtrum vero coniunctio populari in gubernatione certum est. *Ethic. lib. 8.*

Eadem in sedes ac familias cum homines conuenerint, potestate antecellit, naturali quodam iure iis imperandi potestatem bi vendit. *Ulat. lib. 3. de legib.*

Acquiescentia est, vt vni alicui excellenti viro libertatis ciues obtemperet. *Arist. politic. 3.*

Omnium videtur esse æquissima & iustissima politia, quæ principem locum præstantissimo cuique deserit, secundum illi proximum est. *Isidor. ad Nicol.*

Facilius est vnus vni iudicio ac voluntati satisfacere, quam peram dare, vt multis & variis in genis placeas. *idem ibid.*

Politia est ordo quidam incolentium ciuitatem in ordine & subiectione consistens. *Arist. 3. lib. Politic.*

Politica est architectonica omnium artium mechaniarum doctrinarum moralium, *Albert. Magn. Ethic. l. 7. c. 2.*

Vita politica tota videtur ordinata ad felicitatem speculatiuam. *D. Thomas. Ethic. lib. 10. lect. 11.*

Politia regimen duo exigit, rectam rationem, & potentiam. *lib. 1. 3. lect. 9.*

Rectæ politia finis est, feliciter viuere. *ibid. lib. 10.*

SIMILITUDO.

Polybii Quemadmodum ferro rubigo, ligno vermiculus, & ceteris adiacentes perniciem adierunt, sic vt etiam ciuitates nocumenta efficiant ab istis tanquam quæ adnata habentur : ita cuiuslibet Reipublicæ, pro natura ipsius, quædam adhaeret & adhæret peculiaris malitia : vt pote Regno tyrannico, adhaeret Oligarchia : Democratia bestialis Chirocratia : vt etiam quominus cuncta tempore, cum cursu mutant. *Polyb. lib. 6.*

Vide Tit. Aristocratia, Aula, Auctoritas, Reuerentia, Unitas, Democratia, Iudex, Lex, Magistratus, Aristocratia, Pax, Princeps, Rex, Populus, Subditi.

Polygamia.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Polygamia, πολυγαμία nihil aliud est, si vocem spectes, quam coniugii multiplicatio. Eius duæ sunt species : prior polygamia nempe quum soluto matrimonio ad secundas vel tertias nuptias legitima ratione fit transitus. Posterior, & quæ huc quæ improbat, quando vno eodemque tempore plures vxores quocunq; via id quis assequi studeat, ducuntur, seducuntur, continentur.

Iuri Diuino, Naturali, Ciuili, Ecclesiastico, priuato delictum posterior illa Polygamia species aduertitur. *Ius diuinum & cetera.*